Dunakanyar Kultúrtáj és Környezetvédelmi Egyesület
Adószám: 19297608-1-11
Pilismarót Kossuth L. u. 5/a
e-mail: dunakeke@dunakeke.hu

DUNAKÉKE – DUNAKANYAR KULTÚRTÁJ ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI EGYESÜLET

A Dunakanyar egységes kultúrtájként való kezelése

Rövid szakmai koncepció

2026. június 02.

Egyesületünk azzal a javaslattal fordul a döntéshozókhoz és a térség szereplőihez, hogy a Dunakanyar kezelése hosszú távon egységes kultúrtáj-szemlélet mentén történjen.

1. Javaslat

Javaslatunk a Dunakanyar egységes kultúrtájként való kezelésének előkészítése, valamint az ehhez szükséges szakmai és intézményi együttműködés megteremtése.

Ennek első lépései:

1. A Dunakanyar kultúrtáji magterületének egységes lehatárolása.
2. Kultúrtáj-alapú kezelési elvek meghatározása.
3. A meglévő védelmi és fejlesztési rendszerek összehangolása.
4. Térségi szintű koordináció kialakítása az önkormányzatok, szakmai szervezetek, állami szereplők és civil közösségek bevonásával.
5. A világörökségi várományosi folyamat és a bioszféra rezervátumi szemlélet erősítése.

2. Miért indokolt a kultúrtájként való kezelés?

A Dunakanyar Magyarország egyik legösszetettebb és legértékesebb táji egysége, ahol a természeti adottságok és az emberi tevékenység évszázadokon keresztül egymást formálva alakították ki a mai tájképet.

A Dunakanyar értéke az egyes táji elemek kapcsolatában és összefüggéseiben rejlik.

Ez különösen látható az Esztergom–Visegrád tengely mentén, ahol a Duna, a történeti központok, az erdők, a települések és a hagyományos tájhasználat ma is összefüggő táji egységet alkotnak.

A táj egészének integritása jelenleg nem jelenik meg megfelelő súllyal a döntéshozatalban, ami elősegíti az olyan beruházások megjelenését, amelyek jelentős károkat okozhatnak a Dunakanyar értékes tájképében. Különösen indokolttá teszi az egységes szemlélet kialakítását, hogy a Dunakanyar kultúrtáji magterülete több vármegye és több országgyűlési választókerület területén helyezkedik el, miközben történeti, természeti és tájképi szempontból egységes rendszert alkot.

2.1. Nemzetközi és térségi jelentőség

A Dunakanyar térsége nemcsak országos, hanem nemzetközi jelentőségű táji egység.

A Magyarország UNESCO világörökségi várományosi listáján szereplő „Esztergom–Visegrád királyi központok és erdők” olyan összefüggő rendszert ír le, amelyben:

- Esztergom és Visegrád történeti központjai,
- a Duna mint közlekedési és látványtengely,
- valamint a környező erdőségek

egységet alkotnak.

A térség emellett a Pilis Bioszféra Rezervátum része is, amely az UNESCO MAB (Man and Biosphere) program keretében működik.

Ez a szemlélet szorosan kapcsolódik a kultúrtáj fogalmához, amely az ember és a természet hosszú távú együttélésének fenntartható rendszerét hangsúlyozza.

2.2. A jelenlegi helyzet problémái

A Dunakanyar többféle védelem alatt áll:
• Duna–Ipoly Nemzeti Park,
• Natura 2000 területek,
• tájképvédelmi övezetek,
• helyi védett területek,
• UNESCO várományosi státusz,
• bioszféra rezervátumi rendszer.

A Dunakanyar kezelésének nehézségét tovább erősíti, hogy a térség több vármegye és önkormányzat területére oszlik, miközben maga a táj egységes rendszert alkot.

A jelenlegi igazgatási és fejlesztési struktúrák ezért csak részleteiben kezelik a Dunakanyart, ami megnehezíti az egységes tájléptékű szemlélet kialakítását.

Probléma az is, hogy a döntések sok esetben települési szinten születnek meg, miközben azok a táj egészére hatással lehetnek.

A térségben egyre erősebben jelennek meg:

• a tájkaraktert gyengítő beavatkozások,
• a történeti tájhasználat visszaszorulása,
• az irányítatlan területhasználati változások,
• valamint a tájképi egységet megbontó fejlesztési nyomások.

A probléma nem kizárólag nagy léptékű beruházásokban jelenik meg, hanem a kisebb, de folyamatos változások összességében is.

3. A kultúrtáj szemlélet jelentősége

A Dunakanyar egységes kultúrtájként való kezelése:

• nem új védelmi kategória létrehozását jelenti,
• hanem a meglévő rendszerek összehangolását.

A kultúrtáj szemlélet gyakorlati következménye lehet:

• a tájképi egység erősebb védelme,
• a települési döntések térségi szintű összehangolása,
• a tájkaraktert megbontó beavatkozások korlátozhatósága,
• hosszú távú tájhasználati és fejlesztési szemlélet kialakítása,
• a térség nemzetközi jelentőségének erősítése.

4. Záró gondolat

A Dunakanyar értéke az egységében rejlik.

Megőrzése nem kizárólag természetvédelmi kérdés, hanem egyszerre örökségvédelmi, tájhasználati, területfejlesztési és kulturális feladat is.

A Dunakanyar hosszú távú megőrzése csak egységes szemlélettel és térségi együttműködéssel lehetséges.

5. A kezdeményezés háttere

A jelen összefoglaló a Dunakéke – Dunakanyar Kultúrtáj és Környezetvédelmi Egyesület elmúlt években végzett természetvédelmi, tájvédelmi és örökségvédelmi munkájának eredményeként készült.

Egyesületünk célja a Dunakanyar természeti, kulturális és tájképi értékeinek megőrzése, valamint a térségi együttműködés erősítése.

Meggyőződésünk, hogy a Dunakanyar jövőjéről szóló szakmai párbeszéd csak a térség szereplőinek együttműködésével lehet eredményes. Ennek érdekében egyesületünk a jövőben is kész közreműködni a témával kapcsolatos szakmai egyeztetések és térségi párbeszéd elősegítésében.

Készítette:

Dunakéke – Dunakanyar Kultúrtáj és Környezetvédelmi Egyesület

Kapcsolattartó: Korcsák Mónika elnök

E-mail: dunakeke@dunakeke.hu

Honlap: www. dunakeke.hu